

Vergaderjaar 2002–2003

28 600 X

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2003

Nr. 51

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juli 2003

Inleiding

Op 30 juni jl. bent u op hoofdlijnen geïnformeerd over het Integraal Defensie Plan (IDP) en de maatregelen die nodig zijn om een flexibele en kwalitatief hoogwaardige krijgsmacht in de toekomst te garanderen (kamerstuk 28 600-X, nr. 49). Het project waarover ik u met deze brief informeer maakt deel uit van dit plan. Het project, tactische indoorsimulatiesysteem (Tactis), beoogt een belangrijke kwaliteitsverbetering in de opleidings- en trainingscyclus van de gemechaniseerde eenheden van de Koninklijke landmacht te bewerkstelligen. De Koninklijke landmacht bereidt momenteel de verwerving van Tactis voor, dat bestaat uit een zogenaamde Tactis-kern, wapensysteemsimulators van de Leopard-A6 en simulators voor de pantserinfanterie alsmede voor ondersteunende eenheden.

De toegenomen complexiteit van het hedendaagse gevechtsveld enerzijds en van de wapensystemen anderzijds vereist een goede voorbereiding van de manoeuvre-eenheden. Tactis verbetert de geoefendheid van eenheden tot en met compagniesgrootte met behulp van simulators van verschillende wapensystemen die aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Zo kan het tactisch optreden onder verschillende omstandigheden gesimuleerd worden beoefend. Het toenemend gebruik van simulators past tevens in het streven van Defensie de opleidingen doelmatiger te laten verlopen en de milieubelasting te beperken. Daarnaast betreft het project de vervanging van bestaande en verouderde onderwijsleermiddelen zoals de Interactieve Nederlandse Tactische Trainer (INTACT) voor de pantserinfanterie, de Bedieningssimulator Stationair (BSS) en -Mobiel (BSM) voor de Leopard-A5 en de Pelotons Vuurleidingstrainer (PVT) Leopard-2. Op 23 december 1999 (Kamerstuk 26 800 X, nr. 30) bent u geïnformeerd over de studiefase van dit project, met als resultaat een «shortlist» van vijf potentiële hoofdleveranciers. Deze brief gaat in op de uitkomsten van de verwervingsvoorbereiding, waarna wordt voorgesteld tot verwerving over te gaan.

De operationele behoefte

Tactis geeft invulling aan de behoefte om manoeuvre-eenheden beter voor te bereiden op de steeds toenemende complexiteit van zowel het huidige gevechtsveld als de wapensystemen. Hiertoe worden simulatoren van individuele wapensystemen door een zogenaamde Tactis-kern via een netwerk gekoppeld, waardoor de inzet tot en met teamverband, inclusief de gevechtsondersteunende eenheden (zoals genie- en vuursteun-eenheden) kan worden beoefend. Tegelijkertijd wordt de sedert begin jaren tachtig in gebruik zijnde bedieningssimulator Leopard-2A4/5 door de Leopard-2A6 wapensysteemsimulator vervangen. Ook de pelotons-trainingen die thans met de verouderde Pelotons Vuurleidingstrainer (PVT) Leopard-2 en de Interactieve Tactische Trainer (INTACT) worden uitgevoerd, kunnen in de toekomst met een grote herhalingsfrequentie en onder goed te controleren weers- en terreinomstandigheden in een virtuele omgeving worden beoefend. Hierdoor komen leerdoelen binnen bereik die anders door «vredesbeperkingen» en door de schaarse oefenterreinen niet door echte trainingen kunnen worden behaald.

Tijdens de verwervingsvoorbereidingsfase is de operationele behoefte opnieuw herijkt. Dit heeft geresulteerd in een neerwaarts bijgestelde kwantitatieve behoefte ten opzichte van de brief uit december 1999. Zo is het aantal simulatoren voor ondersteunende taken teruggebracht van twaalf naar acht. De simulatoren YPR-pantserrijs anti-tank zijn als gevolg van de invoering van het «Medium Range Anti-Tank» wapen (MRAT) vervallen. De anti-tank functie wordt in plaats daarvan ingevuld door de simulatoren voor de ondersteunende eenheden. Dit is mogelijk door de uitwisselingsmogelijkheden tussen de verschillende simulatoren die binnen Tactis aanwezig zijn. Tenslotte wordt een deel van de software, te weten de 3-D modellen van de voertuigen, door Defensie als «Government Furnished Equipment» aangeleverd.

De kwantitatieve behoefte bestaat thans uit één Tactis-kern met acht simulatoren voor de ondersteunende eenheden, zestien simulatoren voor de pantserinfanterie en vijftien simulatoren voor het wapensysteem Leopard-2A6 (waarvan acht mobiel), infrastructuur en gerelateerd materieel. Bij deze behoefte is rekening gehouden met een volledig parate landmacht inclusief het vergrote aantal paraat te stellen pantserinfanterie-compagnieën, zoals vermeld in de Defensienota-2000, de Najaarsbrief van november 2002 en de in het Integraal Defensie Plan vernoemde maatregelen.

Resultaten offerte evaluatie

De verwervingsvoorbereidingsfase startte met de navolgende vijf bedrijven: STN Atlas (Duitsland), Lockheed Martin (Verenigde Staten), CAE Invertron (Verenigd Koninkrijk), Thales (Frankrijk) en Siemens (Nederland). Alle bedrijven hebben een uitnodiging tot prijsopgaaf (UTP) ontvangen. De firma's Lockheed Martin, CAE Invertron hebben geen offerte ingediend terwijl Siemens heeft gekozen voor samenwerking met STN Atlas waarbij de laatste als hoofdleverancier optreedt. Op basis van de ontvangen offertes van STN Atlas en van Thales is het projectbudget verhoogd. Vervolgens is een herziene prijsopgaaf gevraagd. Dit resulteerde in september 2001 in herziene offertes van zowel STN Atlas als van Thales. De offertes zijn beoordeeld op de criteria technische en commerciële geschiktheid, levensduurkosten en kwaliteitszorg.

Beide offertes voldoen aan de technische eisen. Beide kandidaat-leveranciers worden verder in staat geacht de eisen op het gebied van kwaliteitszorg, softwareontwikkeling en configuratiebeheersing te halen.

De offerte-evaluatie leverde op deze aspecten geen voorkeur voor één bepaalde kandidaat-leverancier op.

Bij beide kandidaat leveranciers is een risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij zijn risico's onderkend op het gebied van softwareontwikkeling, projectmanagement en systeemintegratie. Door toepassing van beheersmaatregelen, zoals toezicht op de softwareontwikkeling door defensiepersoneel, het afspreken van gedefinieerde mijlpaalproducten en door specifieke eisen te stellen op het gebied van kwaliteitszorg worden de onderkende risico's aanvaardbaar geacht. Ook uit de risicoanalyse volgt geen duidelijke voorkeur voor één van beide potentiële leveranciers.

Bij de vergelijking van de levensduurkosten (de initiële investering en de exploitatie) is uitgegaan van een gebruik van 2000 uur per jaar, met een inzetbaarheidspercentage van 95 procent bij een levensduur van 15 jaar. Beide kandidaat-leveranciers hebben de gevraagde complete logistieke ondersteuning, inclusief technisch en functioneel systeembeheer, aangeboden. Na de onderhandelingen met beide kandidaat-leveranciers bleek dat Thales de voordeligste aanbidding had gedaan voor zowel de initiële investering als voor de exploitatiekosten die vooral bestaan uit de logistieke ondersteuning inclusief het technische- en het functionele systeembeheer. Zelfs nadat de firma STN Atlas ongevraagd, in antwoord op een verzoek tot verlenging van de offertegeldigheid, haar prijs aanzienlijk had verlaagd bleek de firma Thales uiteindelijk de meest voordelige aanbieder.

Internationale samenwerking

In de studiefase is reeds geconcludeerd dat verwerving van tactische trainingssimulatoren in samenwerking met andere landen niet mogelijk is. De reden hiervoor is dat landen als het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten ten aanzien van het opleiden met simulatoren weliswaar hetzelfde opleidingsconcept hanteren, maar dat de deelsystemen verschillen omdat die landen andere typen tanks en pantservoertuigen bezitten.

Duitsland gebruikt als opleidingsleermiddelen losse deelsimulatoren die niet modulair zijn opgebouwd en als gevolg daarvan niet kosteneffectief kunnen worden gekoppeld. De internationale samenwerking zal zich in de realisatiefase dan ook voornamelijk toespitsen op uitwisseling van informatie over oefenscenario's, terreindatabases en gemeenschappelijke standaarden.

Inschakeling Nederlandse industrie

Van de voorliggende compensatiepakketten van beide potentiële leveranciers heeft het pakket van de firma Thales de voorkeur van het ministerie van Economische Zaken.

Infrastructuur

In de verwervingsvoorbereidingsfase is op basis van informatie van de potentiële leveranciers een studie uitgevoerd die de invulling van de infrastructuurbehoefte door nieuwbouw heeft vergeleken met een mogelijke verbouwing van bestaande gebouwen. Nieuwbouw blijkt € 3,76 miljoen (prijspeil 2002) te kosten terwijl een verbouwing op € 3 miljoen (prijspeil 2002) wordt geraamd. Aangezien in de toekomst de simulatoren voor de YPR worden vervangen door specifieke simulatoren van het nieuwe infanteriegevechtsvoertuig en omdat tevens de Fennek zijn intrede zal doen, is evenwel om redenen van flexibiliteit en uitbreidingsmogelijkheden toch voor nieuwbouw gekozen. Voor de infrastructuur (inclusief

projectkosten en ondergrondse werken) is in het projectbudget € 4,4 miljoen (prijspeil 2002) opgenomen.

Financiële aspecten

De in de C-brief van 23 december 1999 genoemde investeringsomvang (€ 69,9 miljoen, prijspeil 2000) is naar aanleiding van de ontvangen offertes verhoogd tot € 80,1 miljoen inclusief een verhoging naar prijspeil 2002. Dit bedrag is in de defensiebegroting voor 2003 opgenomen.

Op basis van de uitgevoerde offerte-evaluatie is voor de initiële investering € 65,8 miljoen (prijspeil 2002) opgenomen. Het resterende deel van het budget, i.c. € 14,3 miljoen, is gereserveerd voor de infrastructuur (M€ 4,4), reeds betaalde onderzoeksuitgaven (€ 3,7 miljoen), aanpassingen van de software in verband met de instroom van nieuw materieel en de ondersteuning door TNO (€ 4,4 miljoen) alsmede ten behoeve van een projectreserve (€ 1,8 miljoen).

Naast deze investeringskosten zijn er de jaarlijkse exploitatiekosten. De gemiddelde jaarlijkse exploitatiekosten (de complete logistieke ondersteuning, inclusief technisch en functioneel systeembeheer) bedragen € 1,7 miljoen (inclusief 19% BTW, prijspeil 2002) over een systeemlevensduur van 15 jaar. Dit is in de plannen opgenomen.

Slot

Samenvattend stel ik vast dat zowel de offerte van STN Atlas als die van Thales voldoet aan de gestelde eisen. Beide alternatieven blijven wat betreft de investering en de exploitatie binnen de daarvoor geraamde bedragen. De projectrisico's worden voor beide kandidaten beheersbaar en aanvaardbaar geacht. Maar omdat de firma Thales de economisch meest voordelige aanbieder heeft gedaan, krijgt deze de voorkeur van Defensie. Op grond van de geboden compensatie heeft ook het ministerie van Economische Zaken een voorkeur voor de firma Thales.

Bij de totstandkoming van het IDP is het project Tactis grondig beschouwd. De noodzaak van Tactis voor een verantwoorde voorbereiding van gemechaniseerde eenheden voor ernstinzet is daarbij recht overleefd.

Ik ben dan ook voornemens over te gaan tot de verwerving van het tactische indoorsimulatie systeem Tactis van de firma Thales Training & Simulatie (TT&S). De levering van het systeem wordt eind 2006 verwacht.

De Staatssecretaris van Defensie,
C. v.d. Knaap